

Ortaokul Beden Eğitimi Ders Programındaki Kazanımların Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Değerlendirilmesi

Sinan Uğraş¹, Hakan Aral²

¹Sümer Ortaokulu, Milli Eğitim Bakanlığı, ORCID iD: 0000-0003-0792-1497

²Atatürk Kız Anadolu Lisesi, Milli Eğitim Bakanlığı, ORCID iD: 0000-0002-0737-8781

Öz

Bu çalışma ile 2013 yılında değişen ve ardından 2017 yılında ise revize edilen ortaokul beden eğitimi ve spor dersi programının, yenilenen Bloom taksonomisine göre bilişsel kazanımlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Araştırmanın verilerini 5. Sınıf 31, 6. Sınıf 31, 7. Sınıf 30 ve 8. Sınıf 30 olarak toplam 122 kazanım ifadesi oluşturmaktadır. Analizler sonucu tespit edilen 48 bilişsel kazanım araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. 48 bilişsel kazanım, bilgi ve bilişsel boyut süreçlerine uygunluğuna göre yerleştirilerek frekansları ve yüzdeleri hesaplanmıştır. 122 kazanım ifadesininin 48'i bilişsel, 37 kazanım psikomotor ve yine 37 kazanım duyuşsal kazanım olarak tespit edilmiştir. Bilgi boyutu içerisinde olgular bilgisi frekansı 4, kavramlar bilgisi frekansı 15, işlemler bilgisi frekansı 24 ve biliş ötesi boyutunun frekansı ise 5 olarak tespit edilmiştir. Kazanımların bilişsel süreç boyutunda hatırlama frekansı 5, anlama frekansı 12, uygulama frekansı 10, analiz frekansı 7, değerlendirme frekansı 7 ve oluşturma frekansı ise 7 olarak ortaya çıkmıştır. İşlemler bilgisi kazanım sayısı 24 sonra sırasıyla kavramlar bilgisi 15, biliş ötesi 5 ve olgular bilgisi 4 olarak tespit edilmiştir. Bilişsel süreç boyutunda en fazla kazanım anlama 12, sonra sırasıyla uygulama 10, analiz, değerlendirme, oluşturma 7 ve hatırlama 5 olduğu sonucu tespit edilmiştir. Bilgi boyutunda en fazla işlemler boyutunda kazanım olduğu, bilişsel süreç boyutunda ise en fazla anlama basamağında kazanım olduğu sonucuna varılmıştır. Sonuç olarak, programın kazanımlarının sade, anlaşılır ve yapılandırıcı yaklaşıma göre yazıldığı ifade edilebilir.

Orijinal Makale

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 15.12.2018

Kabul Tarihi: 21.12.2018

Online Yayın Tarihi: 30.12.2018

Anahtar kelimeler:

Beden Eğitimi ve Spor, Öğretim Programı, Bloom.

Evaluation of The Events In The Middle School Physical Education Course Program According To The Revised Bloom Taxonomy

Abstract

The aim of this study was to examine the cognitive achievements of the secondary school physical education and sports curriculum, which was changed in 2013 and revised in 2017 in line with the renewed Bloom taxonomy. Document analysis was used in qualitative research methods. The data of this research is composed of 5th grade 31, 6th grade 31, 7th grade 30 and 8th grade 30 totally 122 of acquirement statements. The 48 cognitive acquirements determined by the analyses form the sample of the study. 48 cognitive acquirements, the knowledge and the cognitive process dimension according to the appropriateness of the process by placing frequencies and percentages were calculated. It has been identified as 48 of the 122 statements were cognitive, 37 acquirements psychomotor and 37 acquirements affective. In the knowledge dimension, factual knowledge frequency was determined as 4, the conceptual knowledge frequency was 15, the frequency of the procedural knowledge was 24 and the frequency of the meta-cognitive knowledge was 5. In the cognitive process dimension, the frequency of remember was 5,

Original Article

Article Info

Received: 15.12.2018

Accepted: 21.12.2018

Online Published: 30.12.2018

the frequency of understand was 12, the frequency of apply was 10, the frequency of analyse was 7, the frequency of evaluate was 7 and the frequency of create was 7. The procedural knowledge in the knowledge dimension 24 is followed by conceptual knowledge 15, meta-cognitive knowledge 5 and factual knowledge 4. In cognitive process dimension, it was found that the highest gain was understand 12, followed by apply 10, analyse, evaluate, create 7 and remember 5. In the knowledge dimension, it is concluded that there is a gain in the dimension of procedural knowledge and in the cognitive process dimension it is the gain in the most understand dimension. It can be stated that the achievements of the curriculum are written according to simple, understandable and constructivist approach.

Keywords:
Physical Education and Sports,
Curriculum, Bloom.

GİRİŞ

Eğitim programı hedef, içerik, eğitim durumları ve sınav durumları olmak üzere 4 bölümden oluşmaktadır. Programın ilk aşaması hedef /davranışlardır. “Niçin eğitim?” sorusunun muhatabı “Hedef” ögesidir. Bir bireyde istendik davranışları kazandırabileceğimiz özellikler eğitim programının hedef ögesinde bulunmaktadır (Demirel, 2004; Çelik, 2006). Hedefler düzey ve niteliklerine göre sınıflandırılmaktadır. 20. yy boyunca özellikle erken eğitimde, eğitim bilimciler öğretmenler tarafından verilen eğitim hedeflerinin örtük ve açık hale getirebilmek için farklı yollar buldular. Eğitim reformcuları 20. yy öğretmenin neyi öğretmesi gerektiğini açmak için sınıflama yoluna gittiler. Bu sınıflamayı yaparken sınıflarda, öğrenme çıktılarının türüne değinen kelime odaklı hedefleri kullanmışlardır (Thomas, 2016). Öğrenme çıktıları üzerinden hareket eden en önemli temsilci şüphesiz Benjamin Bloom’dur. Bloom 1950’lerde sınıfta gereken akıl yürütme becerilerini kategorize ederek taksonomi geliştirmiştir. Bu taksonomide altı seviye bulunmaktadır ve her bir seviye için öğrencilerin daha fazla soyutlama yapabilmeleri gerekmektedir (Bloom, 1965). Bloom taksonomisi sadece bilginin değerlendirildiği geleneksel yapılardan bir hayli farklıdır. Öğretmen, öğrencilerin bulunduğu seviyedeki bilgileri kavradığında taksonomide bir üst seviyeye geçer (Bloom, 1956). Bloom taksonomisi ile olguların ve kavramların bilgisinden, daha ileri düzeydeki analiz, sentez ve değerlendirmeye kadar uzanan bir bilişsel öğrenme düzeyleri hiyerarşisini tanımlar. Bloom’un bilişsel taksonomisi Bilgi, Kavrama, Uygulama, Analiz, Sentez ve Değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır.

Tablo 1: Bloom’un bilişsel taksonomisi (Bloom, 1956; Bloom, 1965).

Basamakları	Öğrenme çıktısı	Öğrenme çıktı özellikleri
Bilgi	Önceden öğrenilenlerin hatırlanması	Bilme, söyleme, listeleme, tanıma, hatırlama, söyleme vb.
Kavrama	Öğrenilenin anlamının kavranması	Açıklama, zıttını söyleme, özümseme, tahmin etme, tartışma, başka örneklere uyarlama
Uygulama	Öğrenileni somut ve soyut bir durumda kullanma	Tamamlamak, çözmek, incelemek, hesap yapma, duruma uyarlama, göstermek
Analiz	Öğrenileni parçalarına ayırma	Analiz etmek, açıklamak, araştırmak, soruşturmak, benzerlikleri sıralamak, farklılık ortaya koymak, ilişkileri çıkarma
Sentez	Öğrenilenleri birleştirebilme ve öğrenilenlerden bir bütün oluşturabilme	İcat etme, hayal etme, kriterlere göre bir araya getirme, yeni bir bütün oluşturma, kendine has bir şey üretme
Değerlendirme	Öğrenileni değerlendirebilme.	Değerlendirme, yargılama, doğrulama, özetleme, tavsiye etme

Bloom taksonomisinde eğitimcilerin öğrencilerin öğrenmek istediklerini basitten karmaşığa ve somuttan soyuta doğru hiyerarşik olarak sıralamıştır (Ayvaci ve Türkdoğan, 2010). Bloom'un taksonomisi zaman içerisinde yetersiz kalmış ve bu durum da taksonominin yenilenmesi ihtiyacını doğurmuştur. Taksonominin yenilenme ihtiyacının sebepleri aşağıda belirtilmiştir:

1. Öğrenmenin nasıl gerçekleştiği ile ilgili bir takım yeni felsefeler, kişiye özgü öğrenme metodlarının ve araştırmaların ortaya çıkması.
2. Yapısalcı yaklaşımın getirdiği öğrenciyi merkeze alarak üst düzey düşünme becerilerini ölçmede Bloom'un taksonomisinin yetersiz kalması. (Tutkun ve Okay, 2012)
3. Bloom'un Sentez aşamasının Değerlendirme aşamasından daha karmaşık olduğu ile ilgili yaygın görüş.
4. 1956 sonrasında gelişen teknoloji ile birçok alanda değişim meydana gelmiştir. Bu değişimlerin taksonomide yer almasını sağlamak, yenilenme ihtiyacını doğurmuştur. (Bümen, 2006)

1990'larda Bloom'un eski bir öğrencisi olan Lorin Anderson'un önderliğindeki yeni bir bilişsel psikolog grup, 21. yy becerilerine ilişkin özellikleri yansıtarak Bloom'un taksonomisini güncellemişlerdir. Bu güncelleme 2000 yılında tamamlanmıştır. (Özdemir, Altıok ve Baki, 2015). Orijinal taksonomi tek boyutlu iken yenilenmiş taksonomi bilgi ve bilişsel süreç olmak üzere iki boyutludur. Bilgi boyutu olgulara dayanan, kavramsal, işlemsel ve biliş ötesi bilgi olmak üzere 4 türden oluşmaktadır. Bilişsel süreç boyutu ise Bloom'un taksonomisindeki gibi yine 6 boyutludur.

Tablo 2. Bloom'un yenilenmiş taksonomisi. (Krathwohl, 2002)

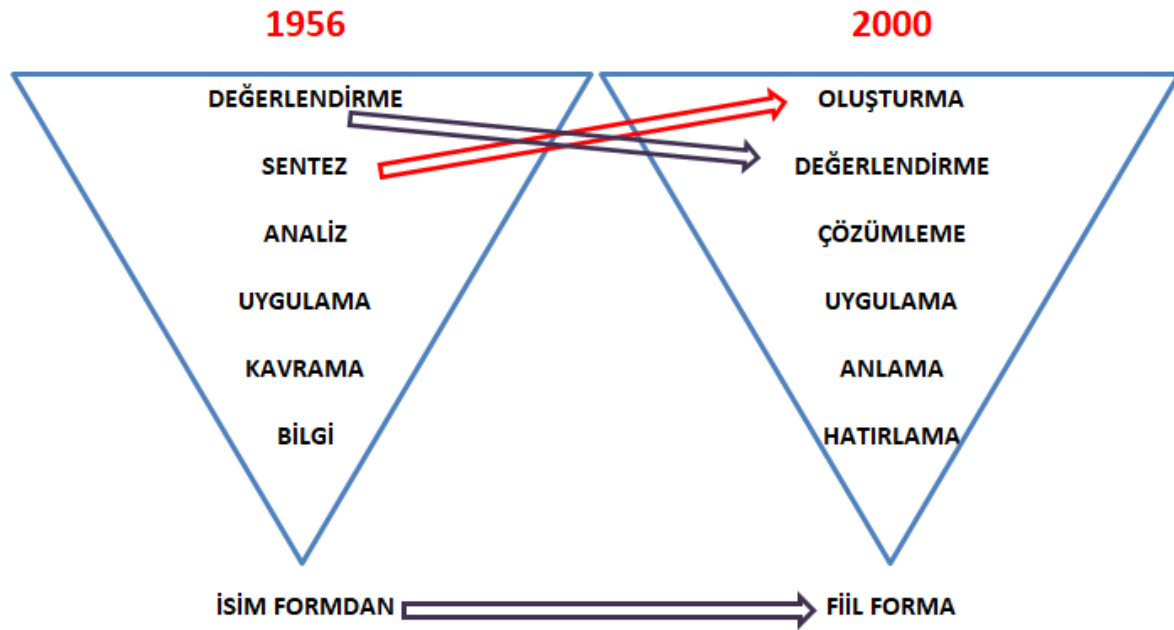
BİLGİ BOYUTU	BİLİŞSEL SÜREÇ BOYUTU					
	1. HATIRLAMA	2. ANLAMA	3. UYGULAMA	4. ÇÖZÜMLEME	5. DEĞERLENDİRME	6. OLUŞTURMA
A. OLGUSAL BİLGİ						
B. KAVRAMSAL BİLGİ						
C. İŞLEMSEL BİLGİ						
D. ÜST BİLİŞSEL BİLGİ						

Olgusal Bilgi öğrencilerin problemi çözmek için ya da bir disiplin ile ilgili sahip olunması gereken temel bilgidir. Örneğin bir terimin, özel ayrıntıların veya bileşenlerin bilgisi gösterilebilir. Kavramsal bilgi, temel öğelerin aralarında iletişim olabilmesini sağlayan bilgidir. Örneğin sınıflandırma, organize etme, genelleştirme, teoriler, modeller veya yapılar bilgisi. İşlemsel bilgi ise metotlar, teknikler, algoritmalarda kullanılan beceri kıstaslarının ve soruşturma metodlarının nasıl yapılacağına bilgisidir. Örneğin Belli bir konudaki beceri, teknik, metot ve algoritma bilgisidir (Anderson ve Krathwohl, 2010; Bümen, 2006). Üstbilişsel bilgi ise; kişinin bilişinin bilgisi ve onun farkındalığıdır. Bloom'un yeni taksonomisi Hatırlama, Anlama, Uygulama, Çözümleme, Değerlendirme ve Oluşturma aşamalarından oluşmaktadır.

Tablo 3: Yenilenmiş Bloom Taksonomisi (Sosniak, 1994)

Basamakları	Öğrenme Çıktısı	Öğrenme Çıktı Özellikleri
Hatırlama	Öğrenci bilgiyi hatırlayabilir mi?	Tanımlamak, çoğaltmak, listelemek, ezberlemek, hatırlamak, tekrarlamak
Anlama	Öğrenci kavramları ve bilgileri açıklayabilir mi?	Sınıflandırmak, tarif etmek, tartışmak, açıklamak, tanımlamak, bulmak, tanımak, raporlamak, seçmek, tercüme etmek, yorumlamak
Uygulama	Öğrenci bilgileri yeni bir biçimde kullanabiliyor mu?	Seçme, gösterme, dramatize etme, işe alma, gösterme, yorumlama, yürütme, programlama, çizme, çözme, kullanma, yazma
Çözümleme	Öğrenci farklılıkları bir birinden ayırabiliyor mu?	Analiz etme, karşılaştırma, tezat oluşturma, eleştirme, ayırt etme, inceleme, deneme, test etme
Değerlendirme	Öğrenci bir kararı ya da durumu değerlendirebilir mi?	Değerlendirme, iddia etme, savunma, yargılama, seçme, destekleme, değer biçme, değerlendirme, ölçme
Oluşturma	Öğrenci yeni bir ürün ya da farklı bir bakış açısı yaratabilir mi?	Bir araya getirme, kurma, oluşturma, tasarlama, geliştirme, formüle etme, yazma.

Sınıflandırma dersin anlaşılmasını kolaylaştırır. Öğretmene kolaylık sağlar. Öğretmenin değerlendirme sorularını hazırlamasında, programın uygulama süreçlerinde, olgu, kuram, kavram ve konuları sınıfa aktarırken yardımcı olur. Öğretmenin, hedef davranışı kazandırmada, bilgi ve bilişsel süreç boyutlarından oluştuğunu hatırlatır. Ayrıca öğretmene, yaşanan aksaklıkların nereden kaynaklandığını tespitinde yardımcı olur. (Zorluoğlu, Kızılaslan, ve Sözbilir, 2016).

Şekil 1. Bloom'un 1956 Yılındaki ve Güncellenmiş 2000 Yılındaki Taksonomisi (Forehand, 2010)

Bloom'un taksonomisindeki Şekil 1'de görüleceği üzere bir takım değişiklikler yapılmıştır. Bunlardan biri basamaklardaki isim formları fiil formlarına dönüştürülmüştür. 1956 yılındaki Değerlendirme adımı son adım iken 2000 yılında 5. Adım olmuştur. Yine önemli bir değişim 5. Adımda yer alan Sentez aşaması son aşamaya geçerek oluşturma adını almıştır. Ayrıca Bloom taksonomisi daha dar bir kitleye hitap ederken yenilenmiş taksonomi daha geniş bir kitleye hitap etmesi amaçlanmıştır (Ari, 2011).

Milli Eğitim Bakanlığının yapılandırmacı yaklaşımı programlarına yansıtmasından itibaren yenilenmiş Bloom taksonomisine göre kazanımları inceleyen yurt içinde birçok çalışma yapılmıştır (Doğan ve Burak, 2018; Eke, 2015; Eroğlu ve Kuzu, 2014; Özdemir vd., 2015; Zorluoğlu vd., 2016). Zorluoğlu vd. (2016) yapmış olduğu çalışmada, bilgi boyutunda kazanımların %59'unun kavramlar bilgi düzeyinde iken bilişsel süreç boyutunda %67'si anlama düzeyi kazanımlarının olduğu tespit edilmiştir. Oluşturma basamağına ait bir kazanımın olmadığı tespit edilmiştir. Eke (2015) fizik dersinde dalgalanmalar ünitesinin kazanımlarının incelediği çalışmada bilişsel süreç becerilerinin üst basamakları olan değerlendirme ve oluşturma basamaklarındaki kazanımlara yer verilmediği ifade edilmiştir. Bu nedenle, üst bilişsel becerileri kazandırmada programın eksik olduğu belirtilmiştir. Sosyal bilgiler dersi kazanımlarının incelendiği başka bir çalışmada % 40 ile anlama basamağında kazanımların yoğunlaştığı tespit edilmiştir (Özdemir vd., 2015). Yapılan çalışmalarda kazanımların alt düzey basamaklarda yoğunlaştığı görülmektedir. Beden eğitimi ve spor dersinin kazanımları ile ilgili Güllü, Arslan, Görgüt ve Uğraş (2011) yaptığı çalışmada, bilgi, kavrama ve uygulama basamaklarında 20 kazanım bulunurken üst düzey basamaklar olan analiz, sentez ve değerlendirme basamaklarında 13 kazanım olduğu tespit edilmiştir. Diğer branşların programlarının yenilenmiş Bloom taksonomisine bir çok çalışma olmasına rağmen (Doğan ve Burak, 2018; Eke, 2015; Eroğlu ve Kuzu, 2014; Özdemir vd., 2015; Zorluoğlu vd., 2016) yeni ortaokul beden eğitimi dersi programı ile ilgili çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu çalışma ile 2013 yılında değişen ve ardından 2017 yılında ise revize edilen ortaokul beden eğitimi dersi programının yenilenen Bloom taksonomisine göre bilişsel kazanımlarının incelenmesi ve yapılandırmacı yaklaşıma uygunluğunun belirlenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Bu çalışmada beden eğitimi ve spor öğretim programı içerisinde yer alan bilişsel kazanımların yenilenmiş Bloom taksonomisine göre incelenmesi amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Doküman analizi bir araştırmayla alakalı kayıt ve belgelerin belirlenmiş norm veya sisteme göre kodlanarak incelenmesidir (Çepni, 2009). Bu çalışmada kodlama yapılırken yenilenmiş Bloom taksonomisinden yararlanılmıştır. Doküman incelemesinin birçok avantajı vardır. Doküman incelemesi araştırmacı tarafından birçok defa okunup analiz edilebilmesi, araştırma süresince değişmeden kalması ve araştırmacının etkisinin olmaması bakımından yararlıdır (Bowen, 2009). Beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı araştırmacılar tarafından bilişsel, duyuşsal ve psikomotor kazanımlar tespit edildikten sonra yenilenmiş Bloom taksonomisine göre analiz edilerek bölümlere yazılmıştır.

Araştırma Örneklemi

Araştırma dokümanı olarak 2017-2018 eğitim ve öğretim yılından uygulamaya giren Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Öğretim Programı kullanılmıştır. Araştırmalarda dokümanlar çeşitli şekillerde adlandırılabilir. Bu çalışmada Milli Eğitim Bakanlığı Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor ders programı kullanıldığı için doküman çeşitlerinden “Kamu Kayıtları” olarak sınıflandırılmıştır (Meriam, 2013). Araştırmanın verilerini 5. Sınıf 31, 6. Sınıf 31, 7. Sınıf 30 ve 8. Sınıf 30 olarak toplam 122 kazanım ifadesi oluşturmaktadır. Analizler sonucu tespit edilen 48 bilişsel kazanım, araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Beden eğitimi ve spor dersi programındaki bilişsel, duyuşsal ve psikomotor kazanımların ne olduğu öncelikle analizleri yapılarak tespiti sağlanmıştır. Daha sonra beden eğitimi ders programlarına ait 48 bilişsel kazanım, bilgi ve bilişsel boyut başlıkları altında incelenmiş ve analiz edilmiştir. Kazanımları sınıflandırmak için Krathwohl’a (2002) ait iki boyutlu bir matrise dayalı olarak analizler yapılmıştır. Kazanım ifadeleri araştırmacılar tarafından Tablo 1’e göre yerleştirilerek analizleri gerçekleştirilmiştir. Örnek olarak “BE.5.1.2.9. Oyun ve etkinliklerde kendisinin ve arkadaşlarının performanslarını değerlendirir.” kazanımı bilgi boyutunda işlemler bilgisine, bilişsel süreç boyutunda ise değerlendirme boyutuna yerleştirilmiştir. 48 bilişsel kazanım, bilgi ve bilişsel boyut süreçlerine uygunluğuna göre yerleştirilerek frekansları ve yüzdeleri hesaplanmıştır.

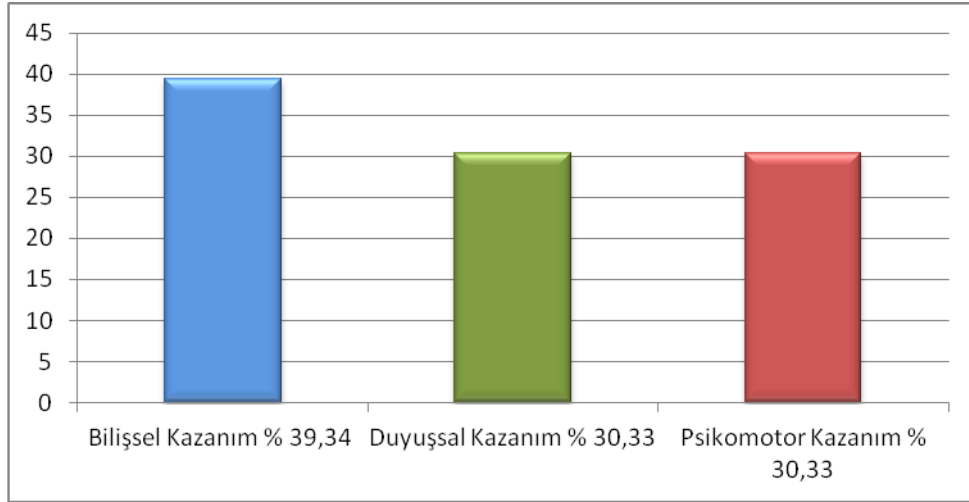
Araştırmanın Güvenilirliği

Araştırmacılar tarafından kazanımlar yenilenmiş Bloom taksonomise göre analiz edilmiştir. Elde edilen sonuç eğitim programları ve niteli araştırmalar konusunda uzman bir öğretim üyesinin analizleri ile karşılaştırılarak güvenilirlik işlemi gerçekleştirilmiştir. Analiz sonuçları eğitim programları ve nitel araştırmalar konusunda uzman bir öğretim üyesine gönderilmiştir. Araştırmacıların ve uzmanın, analizleri arasında fark olan kazanımlar, tekrar incelenerek güvenilirliği sağlanmıştır. Miles ve Huberman’ın (1994) “Güvenilirlik=Görüş Birliği/(Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)” formülüne göre olarak hesaplanmıştır. Güvenilirlik katsayısı 0.93 olarak hesaplanmıştır.

BULGULAR VE YORUMLAR

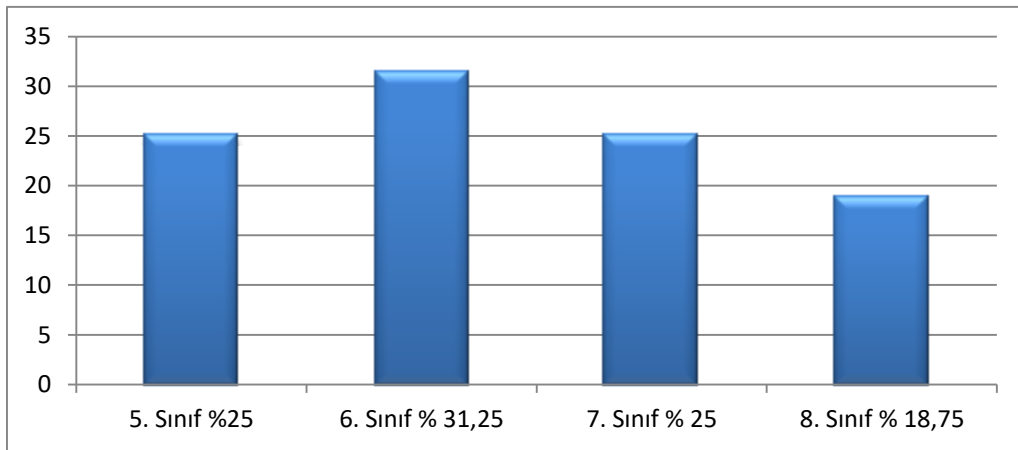
Bu bölümde kazanım ifadelerinin yüzdeler ve frekans dağılımları grafik ve tablolarla gösterilmiştir. 2017-2018 Eğitim ve öğretim yılında yürürlüğe giren ortaokul beden eğitimi ders programının analizi sonucu 122 kazanım ifadesinin 48’i bilişsel, 37’i psikomotor ve yine 37’si duyuşsal kazanım olarak tespit edilmiştir. Tablo 1’e göre kazanımların dağılım yüzdeleri verilmiştir.

Tablo 1: Ortaokul beden eğitimi ders programı kazanımlarının bilişsel, psikomotor ve duyuşsal olarak yüzdelerle dağılımı

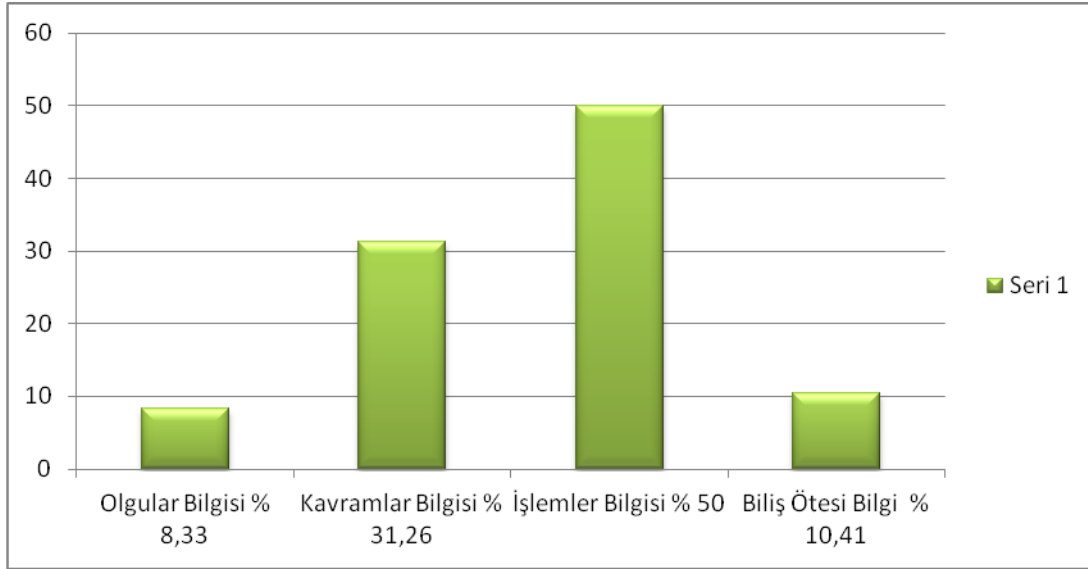
Tablo 1 incelendiğinde bilişsel kazanımın %39,34 ile program içerisinde en fazla kazanım oranına sahip olduğu görülmektedir. Duyuşsal ve psikomotor kazanımların %30,33 ile eşit oranda dağıldıkları tespit edilmiştir. Sınıflara göre dağılım incelendiğinde 5. sınıflarda 12 kazanım ifadesi, 6. sınıflarda 15, 7. Sınıflarda 12 ve 8. Sınıflarda 9 kazanım olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 2. Bilişsel kazanım ifadelerinin sınıf düzeyine göre dağılımı

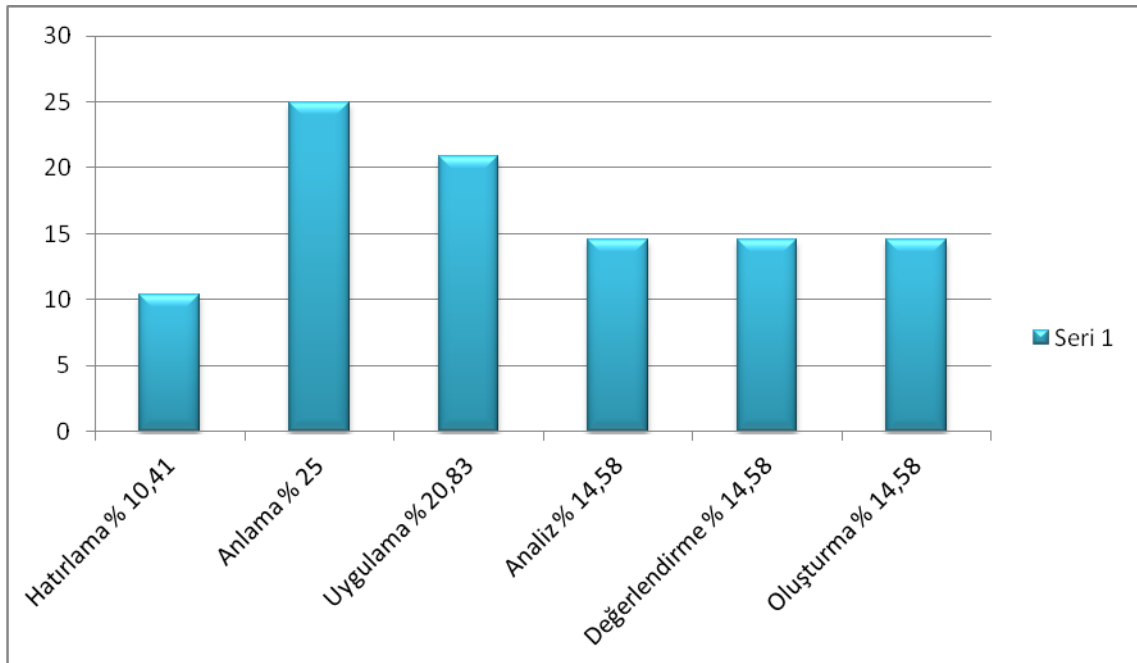
Tablo 2 incelendiğinde 6. sınıf düzeyinde bilişsel kazanım oranının % 31,25 ile en fazla olduğu görülmektedir. Bilişsel kazanım düzeyi, 5. ve 7. Sınıf düzeyinde % 25'er iken, 8. Sınıf düzeyinde %18,75 oranında olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. Ortaokul beden eğitimi ve spor programı kazanımlarının bilgi boyutu yüzdeler dağılımları

Tablo 3 incelendiğinde işlemler bilgisi kazanımlarının program içerisinde en fazla yer aldığı görülmektedir. Daha sonra sırasıyla % 31,26 ile kavramlar bilgisi, % 10,41 ile biliş ötesi bilgi ve % 8,33 ile olgular bilgisi gelmektedir.

Tablo 4. Ortaokul beden eğitimi ve spor programı kazanımlarının bilişsel süreç boyutundaki yüzdeler dağılımları

Tablo 4 incelendiğinde kazanımların bilişsel süreç boyutunda, % 25 ile anlama ilk sırayı alırken sırasıyla %20,83 ile uygulama, % 14,58 ile analiz, değerlendirme, oluşturma boyutları ve % 10,41 ile hatırlama kazanımlarının olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Ortaokul beden eğitimi ve spor dersi programının yenilenmiş bloom taksonomisine göre bilişsel kazanımların dağılımı

Boyutlar	Bilişsel Süreç Boyutu						Toplam
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Oluşturma	
Bilgi Boyutu							
A.Olgular Bilgisi	1	2	-	1	-	-	4
B.Kavramlar Bilgisi	2	6	5	-	-	2	15
C.İşlemler Bilgisi	-	4	4	5	6	5	24
D.Biliş Ötesi Bilgi	2	-	1	1	1	-	5
Toplam	5	12	10	7	7	7	48

Bilgi boyutu içerisinde olgular bilgisi frekansı 4, kavramlar bilgisi frekansı 15, işlemler bilgisi frekansı 24 ve biliş ötesi boyutunun frekansı ise 5 olarak tespit edilmiştir. Kazanımların bilişsel süreç boyutunda hatırlama frekansı 5, anlama frekansı 12, uygulama frekansı 10, analiz frekansı 7, değerlendirme frekansı 7 ve oluşturma frekansı ise 7 olarak ortaya çıkmıştır. Bilgi boyutunda işlemler bilgisi 24 sonra sırasıyla kavramlar 15, biliş ötesi 5 ve olgular bilgisi 4 gelmektedir. Bilişsel süreç boyutunda en fazla kazanım anlama 12, sonra sırasıyla uygulama 10, analiz, değerlendirme, oluşturma 7'şer ve hatırlama 5 olduğu görülmüştür.

Tablo 6. 5. Sınıfların yenilenmiş bloom taksonomisine göre bilişsel kazanımların dağılımı

Boyutlar	Bilişsel Süreç Boyutu						Toplam
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Oluşturma	
Bilgi Boyutu							
A.Olgular Bilgisi	1	1	-	-	-	-	2
B.Kavramlar Bilgisi	2	2	-	-	-	-	4
C.İşlemler Bilgisi	-	2	-	2	2	-	6
D.Biliş Ötesi Bilgi	-	-	-	-	-	-	-
Toplam	3	5	-	2	2	-	12

Tablo 6 incelendiğinde 5. Sınıf düzeyinde bilgi boyutunda işlemler bilgisindeki kazanım sayısı 6, kavramlar bilgisinde 4 ve olgular bilgisinde 2 kazanım olduğu görülmektedir. Bilişsel süreç boyutunda, anlama 5, kavrama 3, analiz ve değerlendirme kazanım sayılarının 2'şer olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 7. 6. Sınıfların yenilenmiş bloom taksonomisine göre bilişsel kazanımların dağılımı

Boyutlar	Bilişsel Süreç Boyutu						Toplam
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Oluşturma	
A.Olgular Bilgisi	-	1	-	-	-	-	1
B.Kavramlar Bilgisi	-	2	2	-	-	1	5
C.İşlemler Bilgisi	-	1	2	-	2	3	8
D.Biliş Ötesi Bilgi	1	-	-	-	-	-	1
Toplam	1	4	4		2	4	15

6. sınıflara ait bilişsel kazanımların gösterildiği Tablo 7 incelendiğinde bilgi boyutundaki kazanım sayısı, işlemler bilgisinde 8, kavramlar bilgisinde 5, olgular bilgisi ve biliş ötesi bilgisinde ise birer kazanım olduğu görülmektedir. Bilişsel süreç boyutu içerisinde oluşturma, uygulama ve anlama kazanım sayılarının 4 olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Değerlendirme kazanım sayısının 2 olduğu görülürken hatırlama frekansının 1 olduğu görülmektedir.

Tablo 8. 7. Sınıfların yenilenmiş bloom taksonomisine göre bilişsel kazanımların dağılımı

Boyutlar	Bilişsel Süreç Boyutu						Toplam
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Oluşturma	
A.Olgular Bilgisi	-	-	-	-	-	-	-
B.Kavramlar Bilgisi	-	1	1	-	-	1	3
C.İşlemler Bilgisi	-	-	2	2	1	2	7
D.Biliş Ötesi Bilgi	-	-	1	1	-	-	2
Toplam	-	1	4	3	1	3	12

Tablo 8 incelendiğinde olgular bilgisinde kazanımın olmadığı görülmektedir. İşlemler bilgisinin 7 kazanımla, 5. Sınıf ve 6. Sınıf düzeylerinde en çok kazanımın olduğu görülmektedir. Kavramlar bilgisi boyutunda kazanım 3 iken, biliş ötesi bilgi boyutunda kazanım sayısının 2 olduğu tespit edilmiştir. Bilişsel süreç boyutunda 4 kazanımla uygulama boyutu en fazla olduğu görülürken, oluşturma ve analiz boyutlarında ise 3'er kazanımın olduğu tespit edilmiştir. Anlama boyutunda ise 1 kazanımın olduğu görülmektedir.

Tablo 9. 8. Sınıfların yenilenmiş bloom taksonomisine göre bilişsel kazanımların dağılımı

Boyutlar	Bilişsel Süreç Boyutu						Toplam
	Hatırlama	Anlama	Uygulama	Analiz	Değerlendirme	Oluşturma	
Bilgi Boyutu							
A.Olgular Bilgisi	-	-	-	1	-	-	1
B.Kavramlar Bilgisi	-	1	2	-	-	-	3
C.İşlemler Bilgisi	-	1	-	1	1	-	3
D.Biliş Ötesi Bilgi	1	-	-	-	1	-	2
Toplam	1	2	2	2	2	-	9

Tablo 9 incelendiğinde diğer sınıf düzeylerine göre en az bilişsel kazanımın olduğu sınıf düzeyinin 9 kazanımla 8. Sınıflar olduğu görülmektedir. Bilgi boyutunda kavramlar ve işlemler bilgisinde 3, biliş ötesi bilgide 2 ve olgular bilgisinde 1 kazanım olduğu tespit edilmiştir. Bilişsel süreç boyutunda anlama, uygulama, analiz ve değerlendirme boyutlarında 2'şer kazanım ile dağılım gerçekleşirken, hatırlama boyutunda 1 kazanım olduğu görülmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Ortaokul beden eğitimi ve spor dersi programının, %39,34 bilişsel kazanım ile program içerisinde en fazla kazanım oranına sahip olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Duyuşsal ve psikomotor kazanımların ise %30,33 ile eşit oranda dağıldıkları tespit edilmiştir. Sınıflara göre dağılım incelendiğinde 5. sınıflarda 12 kazanım ifadesi, 6. sınıflarda 15, 7. Sınıflarda 12 ve 8. Sınıflarda 9 kazanım ifadesi olduğu tespit edilmiştir. En az bilişsel kazanımın 8. Sınıf düzeyinde olduğu görülmektedir. Bu araştırma sonuçlarına göre bilgi boyutu içerisinde olgular bilgisi frekansı 4, kavramlar bilgisi frekansı 15, işlemler bilgisi frekansı 24 ve biliş ötesi boyutunun frekansı ise 5 olarak tespit edilmiştir. İşlemler bilgisinin frekansının yüksek olması dersin uygulamalı bir ders olması nedeniyle kazanımların bu yönde yoğunlaşmasına sebep gösterilebilir. Kazanımların bilişsel süreç boyutunda hatırlama frekansı 5, anlama frekansı 12, uygulama frekansı 10, analiz frekansı 7, değerlendirme frekansı 7 ve oluşturma frekansı 7 olarak ortaya çıkmıştır. Alt düzey bilişsel süreçte toplam 27 kazanım iken üst düzey kazanımlarda yani analiz, değerlendirme ve oluşturma basamaklarında 22 kazanım olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda kazanımların dengeli bir dağılım gösterdiği söylenebilir. Bilgi boyutunda işlemler bilgisi 24 sonra sırasıyla kavramlar 15, biliş ötesi 5 ve olgular bilgisi 4 kazanım ile gelmektedir. Bilişsel süreç boyutunda en fazla kazanım anlama 12, sonra sırasıyla uygulama 10, analiz 7, değerlendirme 7, oluşturma 7 ve hatırlama 5 kazanım olduğu sonucu bulunmuştur. Bu araştırma sonuçlarına göre 2006 programına göre (Güllü ve diğ.,2011) toplam bilişsel kazanım sayısının arttığı ve analiz, değerlendirme ve oluşturma gibi üst düzey kazanım sayılarında da bir artış olduğu görülmektedir. Program kazanımların

alt bilişsel basamaklarda fazla sayıda olması eğitim düzeyinin düşmesine neden olabilir (Miller, 2004). Bu bakımdan yapılandırmacı eğitimin öğrenciye kazandırmak istediği eleştirel düşünme becerilerini ve üst düzey düşünme becerilerini artırmada (Koç, 2002; Mecit, 2006) bu programda yer alan üst düzey basamaktaki kazanımların sayısı programın önemli ve olumlu bir yönü olarak görülebilir. Diğer ders programları incelendiğinde üst düzey bilişsel basamaklardaki kazanım sayısının az olması (Doğan ve Burak, 2018; Eke, 2015; Eroğlu ve Kuzu, 2014; Özdemir, Altıok ve Baki, 2015; Zorluoğlu ve ark.; 2016) buna karşın 2017 beden eğitimi ders programındaki üst düzey kazanımların sayısının ise diğer programlara göre daha fazla olması programın güçlü yanlarından olduğunun bir göstergesidir ve bu anlamda yapılandırmacı yaklaşıma uygun hazırlanmış olduğu söylenebilir. Anlama ve uygulama frekansının 22 olması analiz, değerlendirme ve oluşturma basamaklarına geçişte kolaylık sağlaması (Tuğrul, 2002) bakımından önemlidir. Bunun yanında kazanım dilinin, yapısının kolay, anlaşılır ve sade bir dille yazıldığı ifade edilebilir. Bu anlamda beden eğitimi öğretmenlerinin programı uygulamada kendilerine bir kolaylık sağlayabileceği söylenebilir. Ancak programın kılavuz kitabının olmaması ve üniversitelerde verilen eğitimin Milli Eğitim Bakanlığı ders programları ile uyum göstermemesi (Uğraş, 2013) programın uygulama aşamasında bir takım aksaklıkların ortaya çıkmasına neden olabilir. Bu bakımdan programın daha etkin bir hale getirilebilmesi için lisans düzeyinde Milli Eğitim programları içeriğinin daha kapsamlı verilmesi önerilebilir. Bunun yanında beden eğitimi öğretmenlerine programın amacının ve kazanım dilinin daha iyi anlaşılabilmesi için hizmet içi eğitimlerin düzenlenmesi sağlanabilir. Ortaöğretim beden eğitimi ve spor dersi programının kazanımlarının başka bir çalışmada incelenerek ortaokul programı ile uyumu karşılaştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Anderson, L. W. & Krathwohl, D.R. (2001). Taxonomy for learning, teaching and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives. Needham Heights, MA: Allyn & Bacon.
- Anderson, L. W. & Krathwohl, D.R., & diğ. (Eds.) (2010). Öğrenme, öğretim ve değerlendirme ile ilgili bir sınıflama. Bloom'un eğitimin hedefleri ile ilgili sınıflamasının güncelleştirilmiş biçimi. Özçelik, D.A. (Çev.). Ankara: Pegem Akademi.
- Ari, A. (2011). Bloom'un gözden geçirilmiş bilişsel alan taksonomisinin Türkiye'de ve uluslararası alanda kabul görme durumu. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 11/2, 767-772.
- Ayvacı, H.Ş. & Türkdoğan, A. (2010). Yeniden yapılandırılan Bloom taksonomisine göre fen ve teknoloji dersi yazılı sorularının incelenmesi. Türk Fen Eğitimi Dergisi, 7(1), 13-25.
- Bloom, B. S. (1956). Taxonomy of educational objectives. Vol. 1: Cognitive domain. New York: McKay, 20-24.
- Bloom, B.S. (1965) Taxonomy of educational objectives: the classification of educational goals. New York: David McKay Company.
- Bowen, G.A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. Qualitative Research Journal, 9(2), 27-40. Doi: 10.3316/QRJ0902027
- Bümen, N.T. (2006). Program geliştirmede bir dönüm noktası: yenilenmiş Bloom taksonomisi. Eğitim ve Bilim, 31(142), 3-14.
- Çelik, F. (2006). Türk eğitim sisteminde hedefler ve hedef belirlemede yeni yönelimler. Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi, 6(11), 1-15.
- Çepni, S. (2009). Araştırma ve proje çalışmalarına giriş (4. Baskı). Trabzon.
- Krathwohl, D.R. (2002) A Revision of bloom's taxonomy: an overview, Theory Into Practice, 41:4,212-218, DOI: [10.1207/s15430421tip4104_2](https://doi.org/10.1207/s15430421tip4104_2).
- Demirel, Ö. (2004). Eğitimde program geliştirme. Ankara: Pegem Akademi.
- Dogan, Y. & Burak, D. (2018). 4. Sınıf fen bilimleri dersi kazanımlarının revize edilmiş bloom taksonomisine göre incelenmesi. Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi, 12(23), 34-56. doi: 10.29329/mjer.2018.138.3
- Eke, Ö.G.C. (2015). Dalgalar ünitesindeki kazanımların yenilenmiş bloom taksonomisine göre incelenmesi. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi (4) 2, 345-353
- Eroğlu, D. & Kuzu, T.S. (2014). Türkçe ders kitaplarındaki dilbilgisi kazanımlarının ve sorularının yenilenmiş Bloom taksonomisine göre değerlendirilmesi. Başkent University Journal of Education, 1(1), 72-80.
- Forehand, M. (2010). Bloom's taxonomy. Emerging Perspectives On Learning, Teaching, and Technology, 41, 47.
- Gazel, A.A. & Erol, H. (2012). İlköğretim 7. sınıf sosyal bilgiler ders programındaki kazanımların taksonomik açıdan değerlendirilmesi. Kuramsal Eğitimbilim Dergisi, 5(2), 202-222.
- Güllü, M. Arslan, C. Görgüt, İ. & Uğraş, S. (2011). İlköğretim beden eğitimi dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı ve kılavuzunun incelenmesi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8(Özel).
- Huitt, W. (2009). Bloom et al.'s taxonomy of the cognitive domain. Educational Psychology Interactive. Valdosta, GA: Valdosta State University. <http://www.edpsycinteractive.org/topics/cogsys/bloom.html> adresinden erişilmiştir (1 Aralık 2018).

- Koç, G. (2002). Yapılandırıcı öğrenme yaklaşımının duyuşsal ve bilişsel öğrenme ürünlerine etkisi. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Mecit, Ö. (2006). 7E öğrenme evresi modelinin beşinci sınıf öğrencilerinin eleştirel düşünme yeteneği gelişimine etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Merriam, S. B. (2013) Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber U. İ. B. çev.: Selahattin Turan, Nobel Yayınları, 3.Baskı
- Miller, A. D. (2004). Cogito, ergosum”: applying Bloom’s revised taxonomy within the framework of teaching for understanding to enhance the frequency and quality of students’ opportunities to develop and practice higher-level cognitive processes. Unpublished Doctoral Dissertation. Kalamazoo College, Michigan.
- Miles, M.B. & Huberman A.M (1994). Qualitative data analysis: An expanded sourcebook. (2nd Edition). California: Sage Publications.
- Özdemir, S. M. Altıok, S. & Baki, N. (2015). Bloom’un yenilenmiş taksonomisine göre sosyal bilgiler öğretim programı kazanımlarının incelenmesi. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 4(3), 363-375.
- Sosniak, L.A. (1994). Bloom's taxonomy. L.W. Anderson (Ed.). Univ. Chicago Press.
- Thomas J. Lasley II (2016). Bloom's taxonomy. Encyclopædia Britannica, inc. [Available online at: <https://www.britannica.com/topic/Blooms-taxonomy>], Erişim tarihi: 1 Aralık 2018.
- Tuğrul, B. (2002). Bloom’un taksonomik süreçlerine etkileşimci taksonomi açısından bir bakış. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 23, 267-274.
- Tutkun, Ö F. & Okay, S. (2012). Bloom’un yenilenmiş taksonomisi üzerine genel bir bakış. Sakarya University Journal of Education, 1(3), 14-22.
- Yıldırım, A ve Şimşek, H. (2011). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (8.baskı). Ankara: SeçkinYayınevi.
- Zorluoğlu, S.L. Kızılaslan, A. & Sözbilir, M. (2016). Ortaöğretim kimya dersi öğretim programı kazanımlarının yapılandırılmış Bloom taksonomisine göre analizi ve değerlendirilmesi. Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi, 10(1).